

AGE CHARACTERISTICS AND PREFERENCES OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS - STARTING POINTS IN THE CREATION OF DIDACTIC MUSICAL ACTIVITIES

CARACTERISTICILE DE VÂRSTĂ ȘI PREFERINȚELE ȘCOLARILOR MICI - PUNCTE DE PORNIRE ÎN CREAREA ACTIVITĂȚILOR DIDACTICE MUZICALE

DAMIAN-BICĂZAN BIANCA-PATRICIA

„Gh.Dima” National Academy of Music from Cluj-Napoca

patricia_bicazan@yahoo.com

<https://orcid.org/0009-0008-8696-544X>

Abstract: *Knowing students from a biological, cognitive and psychosocial point of view is a necessary condition for successfully conceiving, organizing and performing musical activities. We believe that, in addition to the bibliographic documentation on the age particularities of students, it is important to understand what are the needs and passions of the children we work with, adapting them and using them in teaching activities, with the aim of improving the involvement level of schoolchildren. Thus, we aimed to know the students from the point of view of preferences, applying a questionnaire to find out what their tastes are regarding activities, colors, characters and musical genres. The questionnaire was given out to 96 pupils, enrolled in two 1st grade classes and in two 3rd grade classes, in the 2021-2022 school year. Starting from the age characteristics and preferences of primary school students, we created various teaching activities in order to be realized in the context of music education. At their basis were interactive teaching methods and attractive means, which facilitated the transmission, appropriation and fixation of the students' musical knowledge. In this article, we will provide an example of musical activity, built on the two mentioned pillars: age particularities and preferences of students in the primary cycle.*

Keywords: *Characteristics, preferences, musical activity, pupils.*

1. Introducere

În contextul actual, lucrând cu elevii nativi digitali a căror motivație este scăzută, traversând perioada școlii on-line, dar și alte provocări atât de la clasă, cât și din afara acesteia, pregătirea unei activități didactice atractive devine tot mai dificilă. În acest sens, am pornit de la ideea că prin cunoașterea caracteristicilor de vârstă și a preferințelor școlarilor vom putea obține unele activități didactice muzicale calitative și interesante pentru elevi, facilitând, astfel, formarea competențelor necesare școlarilor. În vederea realizării acestora, a fost necesară o documentare bibliografică asupra dezvoltării fizice, cognitive și psihosociale a elevilor, dar și aplicarea unui chestionar prin intermediul căruia să identificăm nevoile și pasiunile acestora. Mai departe, datele colectate au stat la baza construirii unor activități muzicale; una dintre acestea fiind descrisă în cadrul studiului de față

2. Conturarea imaginii elevului din ciclul primar

2.1. Dezvoltarea fizică

Dezvoltarea fizică se referă la creșterea corpului, a creierului, a mușchilor și a simțurilor, dar și la progresele abilităților motorii.¹

Corpul unui elev cu vârsta cuprinsă între 7 și 10 ani este într-o continuă schimbare. Înainte de împlinirea vârstei de 7 ani începe procesul dificil al înlocuirii dinților, care va dura până la aproximativ 12 ani. După vârsta de 6 ani modificările înălțimii și ale greutateii se

¹ Jack Gloop, *What Is The Importance Of Physical Development In Education?*, [https://sunnyheights.sg/blog/for-students/what-is-the-importance-of-physical-development-in-education.html#What is physical development in physical education](https://sunnyheights.sg/blog/for-students/what-is-the-importance-of-physical-development-in-education.html#What%20is%20physical%20development%20in%20physical%20education), accesat în 05.09.2023.

desfășoară într-un ritm diferit de la un an la altul, cele mai vizibile schimbări producându-se între 7 și 8 ani.²

Dacă la vârsta de 7 ani elevul are, de multe ori, un aspect dezordonat, „se spală pe apucate, ia ghiozdanul nearanjat, își pune uniforma neglijent”³, începând cu vârsta de 9 ani, odată cu conștientizarea propriului corp, se va preocupa singur de înfățișarea fizică, îmbrăcându-se, periindu-se și spălându-se pe dinți.⁴

Abilitățile motorii grosiere ale școlarilor mici, alergarea, cățărarea, loviturile cu piciorul și aruncarea, sunt bine dezvoltate în momentul începerii școlii, continuând să se îmbunătățească pe întreg parcursul acestei perioade. În ceea ce privește abilitățile motorii fine, coordonarea mână-ochi, necesare pentru scris și desen, acestea se dezvoltă în primii ani de școală, iar în clasele a III-a și a IV-a elevii dețin capacitatea de a scrie repede.⁵

2.2. Dezvoltarea cognitivă

Dezvoltarea cognitivă este procesul prin care oamenii dobândesc, organizează și învață să folosească cunoștințe.⁶ Această

² Ursula Șchiopu, Emil Verza, *Psihologia vârstelor. Ciclurile vieții*, Editura Didactică și Pedagogică, R. A., București, 1997, p. 164.

³ *Ibidem*, p. 167.

⁴ ***, *Physical Developmental Milestones: School-Age*, <https://www.virtuallabschool.org/fcc/physical-development/lesson-4>, accesat în 31.08.2023.

⁵ Douglas Davies, *Child development: A practitioner's guide*, The Guilford Press, New York, 2011, pp. 328-329.

⁶ M. Gauvain, R. Richert, *Cognitive Development*, „Encyclopedia of Mental Health” (Second Edition), 2016, <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/B9780123970459000598?via%3Dihub>, accesat în 31.08.2023.

schimbare care are loc la nivel cognitiv îi permite copilului să înțeleagă noțiunile *dacă și când*.⁷

În perioada celei de-a treia copilării, trebuie să ținem cont de faptul că există diferențe semnificative ale gradului de dezvoltare al limbajului copiilor, care țin de exprimare, de structura vocabularului și de nivelul exprimării gramaticale și literare. Copiii nu înțeleg sensul figurat al termenilor, unele sensuri ale cuvintelor, dar nici nu posedă cunoștințe despre termeni științifici⁸, însă sunt predispuși să inventeze cuvinte noi.

În ceea ce privește activitățile specifice școlarilor mici, chiar dacă din acest moment învățarea devine activitatea fundamentală, jocul își va păstra rolul important, însă cel cu tematică fantastică va fi înlocuit treptat de cel organizat.⁹ Totodată, în sfera activităților pe care le consideră atractive intră și serbările școlare.¹⁰

La vârsta de 7 ani, copilul își însușește cunoștințe pe care le valorifică din noua postură, cea de mentor, manifestată în relația cu frații sau prietenii mai mici. Capacitatea de a gândi a copilului de 8 ani este afectată de emoțiile pe care le simte la această vârstă, întâmpinând uneori dificultăți de concentrare. La vârsta de 9 ani, copilul deține competențe de comunicare și reușește să lucreze foarte bine în grup; tot la această vârstă i se lărgeste zona intereselor și devine atras de diferite colecții și de hobby-uri.

⁷ *** , *School-Age Children to Middle-Adolescents: 6 to 15 Years Old*, „Child development and motorcycle safety”, World Health Organization, 2015, p. 36, <https://www.jstor.org/stable/resrep41103.8?seq=3>, accesat în 31.08.2023.

⁸ Ursula Șchiopu, Emil Verza, *op. cit.*, p. 193.

⁹ Rubin *et al.*, *Peer interactions, relationships, and groups*, „Handbook of child psychology: Vol. 3. Social, emotional and personality development”, Hoboken, 2006, *apud* Douglas Davies, *op. cit.*, p. 348.

¹⁰ Ursula Șchiopu, Emil Verza, *op. cit.*, p. 168.

Copilul la vârsta de 10 ani este capabil să își exprime opiniile despre diferite subiecte: evenimente, cărți și muzică. Pe lângă acestea, petrece mult timp realizând activități care îi creează plăcere, durata atenției permițându-i acest lucru, deoarece este mult mai mare. În această perioadă, elevul devine independent și nu mai are nevoie de supravegherea părinților în organizarea sarcinilor școlare.¹¹

2.3. Dezvoltarea psihosocială

Dezvoltarea psihosocială, numită și „dezvoltare socio-emoțională”, se referă la aspectele psihologice și sociale ale dezvoltării unui copil (de exemplu, râsul, zâmbetul, interacțiunea cu alți copii).¹² La vârsta de 8 ani, copilul începe să înțeleagă cum se simt persoanele din jur și adoptă comportamente prosoziale, precum: generozitatea, sprijinul și amabilitatea. Tot la această vârstă, cei mici devin foarte corecți și respectă regulile, fapt care se poate observa în cadrul activităților care au la bază jocul.¹³

Copiii de 9 ani încep să caute independența față de familie, alegând tot mai mult să își petreacă timpul cu prietenii. Aceasta este vârsta la care încep să devină din ce în ce mai conștienți de pericolele

¹¹ ***, *Support for Primary Schools with children who have Social, Emotional and Mental Health Needs*, pp. 37-41, [https://www.gateshead.gov.uk/media/16739/Support-for-primary-schools-with-children-who-have-social-emotional-and-mental-healthneeds/pdf/Primary Support SEMH.pdf?m=637308577538000000](https://www.gateshead.gov.uk/media/16739/Support-for-primary-schools-with-children-who-have-social-emotional-and-mental-healthneeds/pdf/Primary%20Support%20SEMH.pdf?m=637308577538000000), accesat în 30.08.2023.

¹² ***, *Psychosocial development*, <https://www.lawinsider.com/dictionary/psychosocial-development>, accesat în 01.09.2023.

¹³ ***, *Support for Primary Schools with children who have Social, Emotional and Mental Health Needs*, p. 38, [https://www.gateshead.gov.uk/media/16739/Support-for-primary-schools-with-children-who-have-social-emotional-and-mental-healthneeds/pdf/Primary Support SEMH.pdf?m=637308577538000000](https://www.gateshead.gov.uk/media/16739/Support-for-primary-schools-with-children-who-have-social-emotional-and-mental-healthneeds/pdf/Primary%20Support%20SEMH.pdf?m=637308577538000000), accesat în 30.08.2023.

din lume, înlocuind temerile anterioare, ca de pildă existența monștrilor, cu temeri cu privire la diverse situații, de la moartea unui părinte, până la evenimente precum dezastrele naturale. În ceea ce privește relația de prietenie, acesta este momentul în care realizează că prietenia are mai multe nivele, motiv pentru care își alege un cel mai bun prieten.¹⁴

În privința personalității elevilor, la vârsta școlară mică nu putem dezbate ferm acest subiect, deoarece încă se află într-un proces de formare, care se finalizează în perioada adolescenței.

3. Preferințele elevilor în perioada școlarității mici

Considerăm că orientarea activităților școlare spre preferințele elevilor, în măsura în care este posibil acest lucru, va aduce o îmbunătățire semnificativă a nivelului implicării acestora. Astfel, ne-am propus cunoașterea elevilor din punct de vedere al preferințelor, aplicând un chestionar pentru a afla care sunt gusturile acestora în ceea ce privește: activitățile, culorile, personajele și genurile muzicale.

Chestionarul a fost aplicat unui număr de 96 de elevi, înscriși în două clase I (din care 27 de fete și 21 de băieți) și două clase a III-a (24 de fete și tot atâția băieți), în anul școlar 2021-2022. În continuare, vom reda comparativ câteva dintre răspunsurile elevilor din clasele I, copii cu vârste cuprinse între 7 și 8 ani, respectiv clasele a III-a, a căror vârste sunt cuprinse între 9 și 10 ani.

După cum putem observa din figurile de mai jos, atât elevii din clasa I, cât și cei din clasa a III-a, preferă activitatea care implică jocul. Îmbucurător este faptul că activitățile care implică muzică, cântatul,

¹⁴ *Ibidem*, pp. 39-40.

dansul și audierea muzicii, se regăsesc în topul preferințelor elevilor din cele două categorii diferite de vârstă.

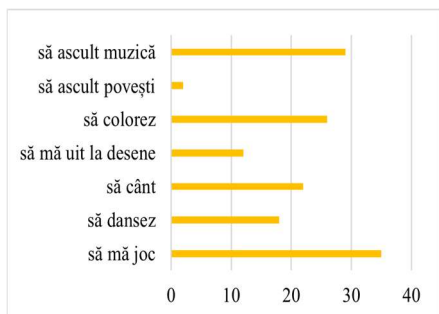

Figura 1. Activitățile preferate ale elevilor din clasa I

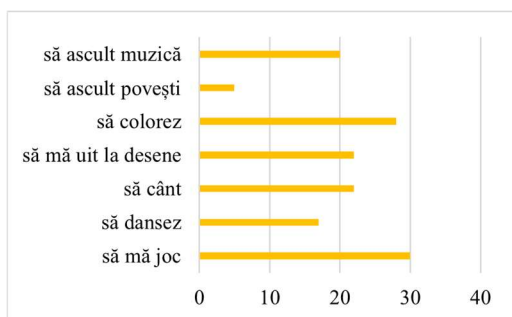

Figura 2. Activitățile preferate ale elevilor din clasa a III-a

Cercetările asupra dezvoltării psihosociale demonstrează faptul că școlarul mic, după perioada de acomodare, începe să se desprindă treptat de familie, dorind să își petreacă tot mai mult timp în preajma prietenilor. De asemenea, în cadrul activităților preferate, în acest caz jocul, elevii simt nevoia realizării activității ludice alături de alți copii, aspect indicat de procentele semnificative atașate în rândurile de mai jos.

Figura 3. Modalitatea de joacă preferată de elevii clasei I

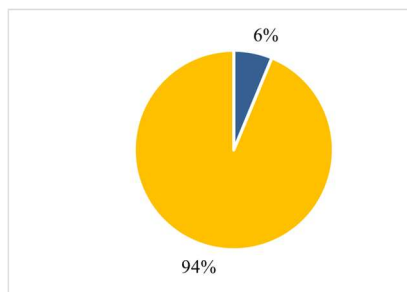

Figura 4. Modalitatea de joacă preferată de elevii clasei a III-a

În ceea ce privește preferințele în materie de culori, dorim ca alegerile pe care le-au făcut elevii să fie analizate din punct de vedere al psihologiei culorilor. Astfel, vom identifica potrivirile dintre caracteristicile vârstei elevilor și ale primelor două culori alese de aceștia.

Atât în cazul elevilor din clasa I, cât și în cazul elevilor din clasa a III-a, culoarea albastru are cel mai mare număr de voturi. Pe lângă faptul că această culoare este cea mai des aleasă în întreaga lume, mai este considerată ca fiind culoarea „care acționează la nivel mintal, unele dintre atributele lui fiind logica și claritatea gândirii”.¹⁵ De

¹⁵ Karen Haller, *Psihologia culorilor*, Editura Baroque Books & Arts, București, 2019, p. 84.

această ultimă idee vom lega informațiile cu privire la stadiul dezvoltării cognitive în care se află copiii cu vârste cuprinse între 7 și 11 ani. Conform acestora, copiii intră în etapa operațiilor concrete, gândirea lor devenind logică, iar alegerea culorii albastru, ținând cont de semnificația pe care o are, reflectă cu exactitate schimbările cognitive care au loc în acest stadiu.

A doua culoare aleasă de elevii clasei I este roz. „Rozul este culoarea care exprimă dragoste empatică, plină de grijă și de atenție”.¹⁶ Din punct de vedere al dezvoltării psihosociale a școlarilor de vârstă mică, momentul în care aceștia simt nevoia de a fi independenți de familie se produce mai semnificativ în jurul vârstei de 9 ani; până la această vârstă copiii încă mai caută atenția și dragostea adulților. Astfel, și în acest caz, caracteristicile culorii roz se potrivesc cu particularitățile care descriu stadiul dezvoltării socio-emoționale.

Elevii clasei a III-a după albastru, au ales verde, culoarea echilibrului și a armoniei: „În esență, verdele reprezintă echilibrul dintre minte, corp și eul emoțional”.¹⁷ Dacă la începutul școlarității mici elevii sunt agitați din cauza noilor schimbări la care sunt nevoiți să se adapteze, spre sfârșitul acestei etape devin mult mai calmi, dețin capacități de autocontrol și manifestă un echilibru comportamental. Verdele, considerat ca fiind culoarea echilibrului, se potrivește cu una dintre caracteristicile celei de-a doua subetape a școlarității mici, care se referă la echilibrul pe care a reușit să-l dobândească elevul după parcurgerea primei subetape.

¹⁶ *Ibidem*, p. 74.

¹⁷ *Ibidem*, p. 68.

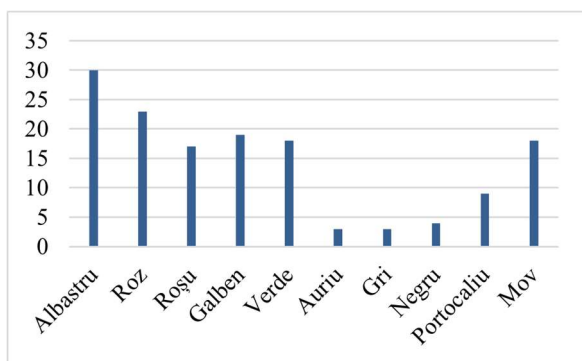

Figura 5. Culorile preferate ale elevilor din clasa I

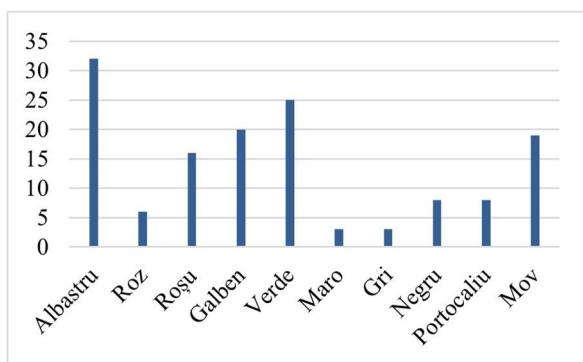

Figura 6. Culorile preferate ale elevilor din clasa a III-a

Legat de preferințele muzicale ale elevilor din clasele I și a III-a, acestea sunt foarte asemănătoare. În ordinea voturilor, genurile muzicale preferate de elevii clasei I sunt: Disney, rock, clasică, și, la egalitate, muzica pentru copii și populară. Elevii clasei a III-a preferă următoarele genuri muzicale: Disney, rock, clasică, populară și muzica pentru copii. Totuși, elevii mai mari își exprimă preferințele pentru genuri muzicale la care nu ne-am gândit în momentul conceperii chestionarului, ca de pildă: muzica rap și de gaming.

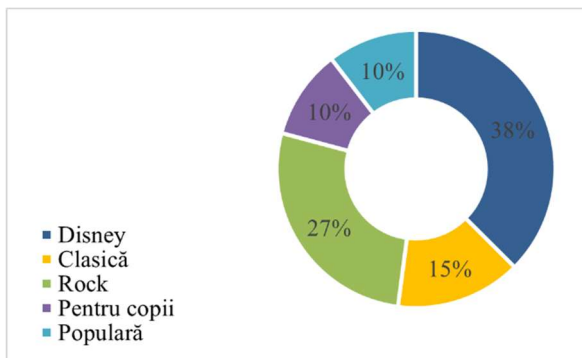

Figura 7. Genurile muzicale preferate de elevii clasei I

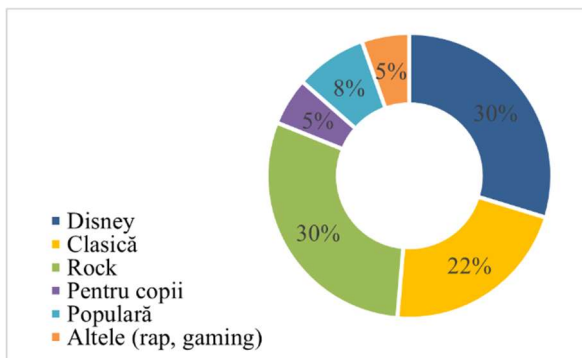

Figura 8. Genurile muzicale preferate de elevii clasei a III-a

În ceea ce privește preferințele pentru personajele din desene animate, răspunsurile elevilor au variat, fapt pentru care vom aminti doar câteva dintre ele: Mickey și Minnie Mouse, Tom și Jerry, Spider-Man și Pinocchio.

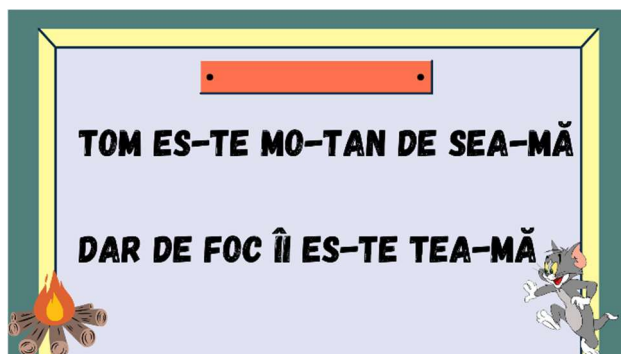
4. Exemplu de activitate muzicală concepută pornind de la caracteristicile de vârstă și preferințele școlarilor mici

În cele ce urmează, vom prezenta pe scurt una dintre activitățile didactice pe care le-am creat pornind de la particularitățile de vârstă ale școlarilor mici și de la răspunsurile elevilor la chestionarul preferințelor.

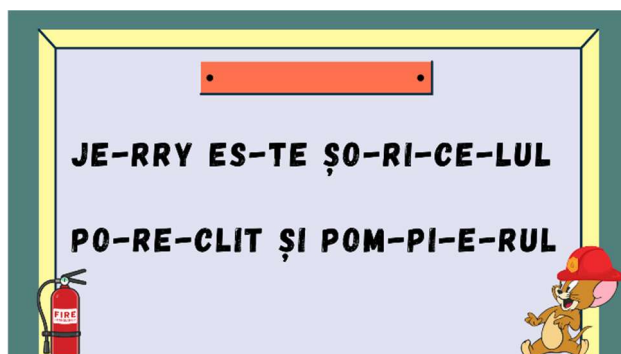
Activitatea a fost concepută pentru capitolul *Ritm* și a fost realizată la clasa a III-a, în decursul a patru săptămâni. În cadrul acestui capitol, elevii au învățat despre durata de *pătrime*, *optime* și *doime*. Modalitatea de predare-învățare a acestora s-a realizat pornind de la sugestiile metodologice ale specialiștilor din domeniul pedagogiei muzicale, utilizând *versul scandat*. Astfel, am creat versuri pentru fiecare durată muzicală, asociindu-le cu personaje din desene animate, două dintre ele fiind menționate de către elevi în chestionarul completat. *Tom* a fost personajul din versurile create pentru durata de *pătrime*, *Jerry* pentru *optime*, iar *Baloo* pentru *doime*. De asemenea, în alegerea personajelor am ținut cont de criteriul potrivirii personalității acestora cu caracteristicile duratelor. În ceea ce privește versurile, deși au fost expuse pe parcursul a trei lecții diferite, împreună formează o poezie, aspect remarcat de către elevi pe parcursul activităților, menționând că versurile au legătură între ele.

După cum am precizat mai sus, predarea-învățarea s-a realizat ținând cont de sugestiile metodologice: versurile scandate au fost suprapuse cu bătaie din palme, apoi au urmat discuții despre numărul de silabe rostit pe o bătaie și, în cele din urmă, după stabilirea duratei, am realizat semnul grafic. Fiecare durată a fost exersată cu ajutorul exercițiilor, identificată în scris și auditiv și aplicată în cântecele însușite. În tot acest demers, am folosit prezentările PowerPoint, pentru care am ales culori menționate de către elevi în chestionar, iar

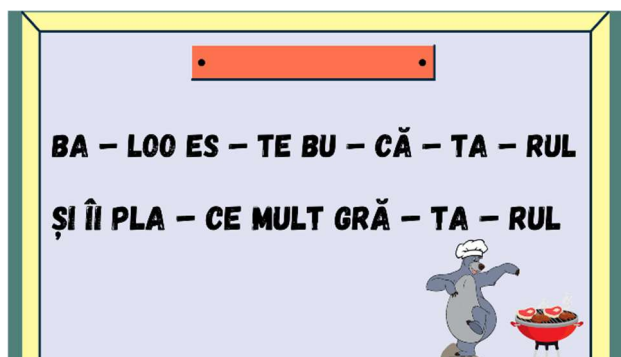
imaginile introduse în aceste prezentări le-am creat pe platforma Canva.

Exemplul 1. Versurile create pentru durata de *pătrime*

Exemplul 2. Versurile create pentru durata de *optime*

Exemplul 3. Versurile create pentru durata de *doime*

După predarea duratei de *pătrime*, *optime* și *doime*, am realizat o lecție de consolidare. Unul dintre momentele din cadrul acestei activități de consolidare a presupus recitarea versurilor poeziei duratelor pe un *beat*, ambele materiale – poezia și *beat*-ul – fiind create special pentru această activitate.

Exemplul 4. Poezia duratelor

Ne-am dat seama de utilitatea acestei activități în momentul în care am trecut la capitolul *Melodia*, mai exact la învățarea notelor muzicale. Vom oferi un exemplu în acest sens – când elevii erau întrebați cum vom scrie nota *sol pătrime*, ei răspundeau: „pe linia a doua a portativului vom scrie bulină plus linie, egal cu o pătrime, un timp ea durează sunetu-l animează”; răspunsurile elevilor reprezentând versurile poeziei.

5. Concluzii

De la începutul și până la finalul etapei școlare mici, elevii trec printr-un proces transformațional care va avea un impact puternic asupra personalității acestora și, totodată, asupra următoarelor etape din viața fiecărui individ. Transformările au loc și în ceea ce privește relația copilului cu domeniul muzical, de aceea este important ca activitățile didactice să fie concepute și realizate pornind de la cine este și ce poate realiza elevul în acel moment al dezvoltării din punct de vedere fizic, cognitiv și psihosocial. Considerăm că, rezultatele pozitive pe care le-am obținut cu elevii în ceea ce privește cunoștințele și deprinderile pe care și le-au însușit, se datorează activităților muzicale create, rezultate din îmbinarea informațiilor despre caracteristicile elevilor și declarațiile lor în legătură cu unele preferințe.

Bibliografie/Bibliography

Cărți/Books

1. Haller, Karen, *Psihologia culorilor*, Editura Baroque Books & Arts, București, 2019.
2. Șchiopu, Ursula, Verza, Emil, *Psihologia vârstelor. Ciclurile vieții*, Editura Didactică și Pedagogică, R. A., București, 1997

Surse online/Online sources

3. ***, *Physical Developmental Milestones: School-Age*,
<https://www.virtuallabschool.org/fcc/physical-development/lesson-4>, accesat în 31.08.2023.
4. ***, *Psychosocial development*,
<https://www.lawinsider.com/dictionary/psychosocial->

[development](#), accesat în 01.09.2023.

5. ***, *School-Age Children to Middle-Adolescents: 6 to 15 Years Old*, „Child development and motorcycle safety”, World Health Organization, 2015, p. 36, <https://www.jstor.org/stable/resrep41103.8?seq=3>, accesat în 31.08.2023.
6. ***, *Support for Primary Schools with children who have Social, Emotional and Mental Health Needs*, pp. 37-41, [https://www.gateshead.gov.uk/media/16739/Support-for-primary-schools-with-children-who-have-social-emotional-and-mental-healthneeds/pdf/Primary Support SEMH.pdf?m=637308577538000000](https://www.gateshead.gov.uk/media/16739/Support-for-primary-schools-with-children-who-have-social-emotional-and-mental-healthneeds/pdf/Primary%20Support%20SEMH.pdf?m=637308577538000000), accesat în 30.08.2023.
7. Davies, Douglas, *Child development: A practitioner's guide*, The Guilford Press, New York, 2011.
8. Gauvain, M., Richert, R., *Cognitive Development*, „Encyclopedia of Mental Health” (Second Edition), 2016, <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/B97801239704590000598?via%3DiDihub>, accesat în 31.08.2023.
9. Gloop, Jack, *What Is The Importance Of Physical Development In Education?*, [https://sunnyheights.sg/blog/for-students/what-is-the-importance-of-physical-development-in-education.html#What is physical development in physical education](https://sunnyheights.sg/blog/for-students/what-is-the-importance-of-physical-development-in-education.html#What%20is%20physical%20development%20in%20physical%20education), accesat în 05.09.2023.